

Mihályi történelme

A falu Árpád-kori település. Kezdetben királyi várbirtok, amely fontos szerepet játszott a nyugati határvédelemben, a Rábaközi gyeplő Kapuvárhoz tartozó megerősített helyeként. Első okleveles említése 1198-ból származik. Ekkor Imre király Csák Ugrin győri püspöknek adományozza a felségsértés bűnébe esett Pál soproni várjobbágy Mihályi nevű birtokát. Ugrin – aki élete végén már esztergomi érsek – Mihályit, a szomszédos Kisfaluddal együtt, Miklós nevű öccsére hagyja. Az ő leszármazottainak a két település névadó birtokuk lesz és a két falu évszázadokon keresztül a Mihályiak és a Kisfaludyak birtoka. A XIV. században a Mihályi család is több ágra bomlik, de a kivált családok a Linkóháziak, Ugrinok, Csákiak továbbra is közösen birtokolják a falut.

1440 nyarán itt talált menedéket Erzsébet királyné és a Visegrádról ellopott korona. A XV. és a XVI. század nagy részében a Ládonyiak, utánuk a Káldyak, 1729-től a Nickyek, majd a Fiathok és a Barthodeiszkyek bírják. Végül 1860-tól a Dőry család válik a legjelentősebb birtokossá a faluban.

A XIII. században a praediumnon földművelés és jelentős állattartás folyt. 1223-ban Ugrin Miklós királyi engedélyt szerzett, hogy Mihályi népét német hospesekkel gyarapíthassa. Ugyancsak II. Andrástól szerzett engedélyt 1231-ben, hogy a falu határában, a Rába folyón 4 malmot emelhessen. A vitatott hagyomány szerint 1440-ben Erzsébet királyné Ulászló elől menekülve Mihályiban szállt meg és az elrabolt koronát egy odvas fűzfába rejtette el. A XVI. század a falu számára nagy megpróbáltatásokat hozott.

1567-ben castellumként, azaz erődített udvarházként említik.

1570-ben és 71-ben a Rába áradása pusztítja, 1594-ben pedig a török csapatok rabolják ki a falut. Még 1604-ben is csak egy porta lakott. Az elszegényedést mutatja, hogy 1665-ben 30 család csak a zsellérek adóját képes megfizetni. 1704-ben és 1709-ben a császári csapatok kétszer is felégetik. A jobbágytelepülés a 17. és 18. században indul fejlődésnek. Ebben az időszakban fogják művelés alá a falu határban az irtásföldeket és indul meg a gyümölcs- és dohánytermesztés. Legfontosabb terményei közé a búza, rozs, árpa, kukorica, zab, valamint a hüvelyesek tartoztak. Nagyarányú állattartás is folyt. A juh és szarvasmarha mellett híresek voltak a mihályiak a lovaikról is. Legfontosabb felvevőpiacuk Kapuvár, Sopron és Bécs volt, de termékeik eljutottak Szombathelyre, Győrbe, Csornára és Pápára is. 1666-ban országos vásár tartására kapott a falu privilégiumot. 1777-ben a Mihályi középirtokosság birtokrendezést hajtott végre. Ennek során szabályozta azt is, hogy egy jobbágytelek után mekkora lehet az állattartás. Ez a korlátozás visszavetette az állattenyésztést, amíg a 18. században még 700 darabból álló nyájat tartottak a parasztok, addig a 19. század első felében már csak 200-at. A mezővárossá fejlődött településen számos iparos is megtelepedett. A céhbe szerveződött takácsok 1807-ben, a szabók, szűcsök, kovácsok és kosárfonó iparosok 1827-ben nyertek királyi kiváltságlevelet. A faluban 1883-ban 32, 1929-ben 24, 1930-ban pedig 30 iparos működött. Híresek voltak a pipakészítő és vályogvető cigányok. A trianoni béke után a gazdasági fejlődés megakadt, mivel megszakadtak a Rábaköz hagyományos gazdasági kapcsolatai a Bécsi medencével.

A XIX. században a Dőry család birtokába kerül.

A 18. században Mihályi lakossága folyamatosan növekedett. 1785-ben már 1163-an lakják. A 19. század közepéig tart a népesség növekedése, 1850-ben 1730 lakóinak száma. Ezután a népesség csökkent, 1910-ben éri el a mélypontot 1310 lakossal. Az első világháború után újra a lélekszám növekedése figyelhető meg, 1930-ban 1452-en, 1949-ben 1564 a lakosok száma. A népesség növekedése 1960-ban éri el a tetőpontot 1599 fővel. Ettől kezdve a folyamatos csökkenés regisztrálható, ami jelenleg is tart. 1970-ben 1425-en, míg

napjainkban 1234-en élnek a faluban.

Mihályiban a 17. század óta a lakosság vallási megoszlásának megfelelően, 2 felekezeti, katolikus és evangélikus iskola működött. 1950-ben ezeket felszámolták és egy állami iskolát hoztak létre. Jelenleg a 10 tantermes iskolában 127 tanulóval 10 pedagógus foglalkozik. A kisebbeket egy 60 férőhelyes napközi otthonos óvoda várja. Az egészségügyi ellátást egy orvosi rendelő, a művelődést, kikapcsolódást a 6000 kötetes könyvtár, művelődési ház és sportpálya biztosítja.

- A község villamosítása 1921-ben fejeződött be. 1972-ben kiépült a vezetékes ivóvízhálózat. 1991-ben befejeződött a gázprogram. A vezetékes gázhálózatra a háztartások 2/3 része kapcsolódott rá. A települést bekapcsolták a crossbar rendszerbe is. Jelenleg a lakások 65%-a rendelkezik telefonnal. A folyékony kommunális hulladék elszállítása jelenleg tartálykocsival történik, de folyamatban van a csatornahálózat kiépítése. Megoldott a szilárd kommunális hulladék összegyűjtése és elszállítása. A lakosok számára munkalehetőséget az ipar területén hosszú időn keresztül a szénsavgyár kínált. 1935-ben kőolaj és földgáz után kutatva próbafúrásokat végeztek. Ennek során 1600 m mélyről 75 bar nyomású természetes szén-dioxid tört felszínre. Erre alapozva a Magyar-Amerikai Olajipari Rt 1938-ban kísérleti jellegű üzemeltetést hozott létre, amit 1946-ban tovább korszerűsített. Az államosítás után egy ideig bővítették, majd 1982-ben Mihályiban megszüntették a szén-dioxid kitermelését.

1973-ban hozzácsatolták a szomszédos Kisfaludot, de Kisfalud 1990-ben újra önálló lett.

A gyár telephelyén a Győri Keksz- és Ostyagyár hozott létre cukorka üzemeltetést a termelőség növelésére dolgozói számára. Az 1990-es évek elején a hagyományos édesipari termékek piacának beszűkülése miatt a gyárat felszámolták. A mezőgazdaság területén megőrizte fontos szerepét a termelőség növelésére. A Táncsics Mezőgazdasági Termelőség Növelésért 1948-ban alakult meg.

- 1976-ban beolvasztották Győró, Himod, Kisfalud és Vadosfa szövetkezetét. Az 1990-es évek elején újabb átalakuláson esett keresztül. Az utóbbi években megnőtt az egyéni gazdálkodók száma is. A lakosok nagy részének jövedelmét a mezőgazdasági tevékenység egészíti ki.

Fejlődik a kereskedelem és a szolgáltatóipar is. Mezőgazdasági szaktároló, autótároló, gumiszerviz, illatszer- és divatárú, ajándék- és virágüzlet, takarékszövetkezet és kozmetika van a községben.